

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ARKADAŞLIK GÖRÜNÜMÜ: ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

FRIENDSHIP FEATURES DURING PRESCHOOL PERIOD: TEACHER OPINIONS

Araştırma Makalesi

Hülya GÜLAY OGELMAN¹ Nazife KOYUTÜRK KOÇER²

Makale gönderim tarihi: 14 Eylül 2024

Makale kabul tarihi : 15 Aralık 2024

Özet

Araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların arkadaşlıklarına yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmada, Arkadaşlık Görünümü Öğretmen Görüş Formu kullanılmıştır. Bulgular doğrultusunda, öğretmen görüşlerine dayalı olarak küçük çocukların sosyal ilişkilerinde yakın arkadaş kavramının yer alabildiği belirlenmiştir. Bununla birlikte okul öncesi dönem çocukları yakın arkadaşlıklarında çeşitli durumlarda yan yana oturma, birlikte oyun oynama, etkinlikte grup olmak/eşleşme gibi durumlara önem vermektedirler. Kız çocukları, arkadaş tercihlerinde aynı cinsiyetten olma, sosyal becerilere sahip olma ve aynı oyunlara ilgi duyma; erkekler ise aynı cinsiyetten olma, aynı oyunlara ilgi duyma ve liderlik unsurlarını göz önünde bulundurmaktadırlar. Öğretmen görüşlerine göre küçük çocuklar, sosyal becerileri sıklıkla göstermeyen, aynı cinsiyetten olmayan, uyumlu bir mizaca sahip olmayan akranları ile arkadaşlık ilişkileri geliştirmeyi tercih etmemektedirler.

Anahtar Kelimeler: Arkadaşlık görünümü, yakın arkadaşlık, küçük çocuklar, okul öncesi dönem, okul öncesi öğretmenleri.

Abstract

The purpose of the research is to examine preschool teacher opinions concerning the friendships of children. The Friendship Features Teacher Opinion Form was used in the research. With respect to the findings, teacher opinions pointed out that the term close friendship is evident in social relationships of young children. In addition, in their close friendship relations young children attach importance to factors such as sitting side-by-side, playing together, being a group/partners in an activity. Girls focus on being the same gender, having social skills and being interested in the same games; boys focus on being the same gender, being interested in the same games and having leadership features. According to teacher opinions, young children don't prefer developing friendship relations with peers who in general lack social skills, aren't the same gender and who don't have an adaptive nature.

Keywords: Friendships features, close friendship, young children, preschool period, preschool teachers.

1 Prof. Dr., Sinop Üniversitesi, ogelman@sinop.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4245-0208

2 Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, nazifekoyuturk@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2812-6380

GİRİŞ

Arkadaşlık, iki kişi arasındaki karşılıklı olan, genellikle güçlü olumlu duygusal bağlarla tanımlanan bir sosyal ilişki biçimidir (Bukowski vd., 1996; Jukert ve Leszczensky, 2023). Arkadaşlıkta güçlü sosyal bağlar bulunmakla birlikte zamana yayılan bir süre söz konusudur, bu nedenle kısa süreli bir ilişki şekli değildir (Fiske, 1992). Ayrıca anne-baba-kardeş gibi aile ilişkilerinden farklı olarak çocukların dâhil olmayı seçtikleri gönüllü ilişkiler olup, yetişkinlerle kurulan ilişkilerden daha eşitlikçi bir yapıya sahiptir. Arkadaşlık ilişkilerinin kökenleri yaşamın ilk yıllarına dayanmaktadır (Bowker ve Weingarten, 2022). Okul öncesi dönemdeki arkadaşlıklar, akranlarla paylaşılan, yakın ve gönüllüğe dayalı ilk ilişki türüdür (Bagwell ve Bukowski, 2018). Yaşamın hangi döneminde olursa olsun arkadaşlıklar mutluluğun, iyi oluşun, fiziksel sağlığın önemli kaynaklarından (Anderson ve Fowers, 2020). Bu noktada, okul öncesi dönemde arkadaşlık ilişkileri, temel bir gelişimsel görev olarak değerlendirilmektedir (Rubin vd., 1998). Bagwell (2023), çocukların arkadaşlarıyla zaman geçirmeyi sevdiğini, arkadaşlarla yaşanan zamanların, yapılanların çocuğun düşüncesinde yer edeceğini ifade eder. Arkadaşlık, yaşamın ilk yıllarından itibaren kişinin hayatında önemli yer tutan bir ilişki türüdür. Okul öncesi dönem arkadaşlık ilişkilerinin kendine has dinamikleri olabilmektedir. Örnek olarak Stone vd. (2013), 4-8 yaş aralığındaki 1584 çocuğun 792 ikili arkadaş olarak yer aldığı araştırmada, 557 karşılıklı, 235 tek taraflı arkadaşlık ilişkisi belirlemiştir. Karşılıklı arkadaşlık ilişkilerinde benzerlik ögesi ön plana çıkarken, tek taraflı arkadaşlıklarda bu duruma rastlanılmamıştır. Parker vd. (1995), arkadaşlık ilişkilerinde sosyal karşılaştırma, duygusal güvenlik, yakınlık, rehberlik, paylaşım şeklinde beş temel fonksiyonun olduğunu ifade etmiştir.

Arkadaşlıklar, küçük çocuklar için çok yönlü yararlıdır. Hartup (1992)'a göre arkadaşlık gelişim sürecinde; beceri öğrenme, kendisini, diğerlerini, dünyayı tanıma, stresli olunan ve olunmayan zamanlarda duygusal ve bilişsel destek sağlama, sonraki ilişkiler için model olma şeklinde dört işleve sahiptir. Flynn vd., (2016), yakın akran ilişkileri ile olumlu sosyal ağın öğrenmeyi ve kişiliği şekillendirebildiğini belirtmiştir. Başarılı arkadaşlıkların genel olarak uyumu olumlu yönde etkileyebildiği ifade edilmektedir (Overton ve Rausch, 2002). Ladd (2005), okul öncesi dönemdeki arkadaşlıkların sonraki yıllardaki iyi oluşu ve genel yeterliliği etkileyebildiğini ifade etmektedir (Kupersmidt ve Coie, 1990; Ladd, 2005). Sebanc (2003), yaş ortalaması 4 olan 98 çocuk ile yaptığı çalışmada, arkadaşlığın olumlu sosyal davranışla olumlu yönde ilişkili, saldırganlık ve akran reddi ile olumsuz yönde ilişkili olduğunu belirtmiştir. Okul öncesi dönem çocuklarının arkadaşlık ilişkilerinde sorun yaşamaları, depresyon, sosyal dışlanma ve akademik başarısızlık riskini arttırabilmektedir (Ladd ve Tropp-Gordon, 2003). Ayrıca arkadaş sahibi olmanın yalnızlığı azaltıp özgüveni arttırabildiği ifade edilmektedir (Osher vd., 2020). Görüldüğü gibi okul öncesi dönemde başlayan arkadaşlıklar, kısa ve uzun süreli etkileriyle çocuğun yaşamını çok yönlü ve kalıcı olarak etkileyebilmektedir.

Okul öncesi dönem çocuklarının arkadaşlıklarını etkileyebilecek çok sayıda faktör bulunmaktadır. Sınıfın fiziksel koşulları (öğrenme merkezlerinin sayısı, büyüklüğü, kullanım şekilleri, materyaller vb.), öğretmen özellikleri (kıdem yılı, yeterlik düzeyi, çocuk algısı vb.), çocukların bireysel özellikleri, sınıftaki çocuk sayısı, kaynaştırma uygulamaları, kültürel farklılıklar başta olmak üzere çok sayıda değişken küçük çocukların arkadaşlık ilişkilerini etkileyebilir (Irvin vd., 2021; Jukert ve Leszczensky, 2023; Khalifaoui, Garcia Carrion ve Anabo, 2023; Mashburn vd., 2006). Poulin ve Chan (2010), cinsiyet, yaş ve etnik köken gibi bireysel özelliklerin arkadaşlık tercihlerini etkileyebildiğini ifade etmiştir. Okul öncesi dönem çocuklarının arkadaşlık ilişkilerini etkileyen çok sayıda unsur bulunmaktadır. Gerek etkileri, gerekse farklı değişkenlerin etkisi altında olmasından ötürü çocukların arkadaşlık ilişkilerinin ortaya konulması önem taşımaktadır. Günümüz yaşam koşullarında, okul öncesi dönem çocuklarının arkadaşlık ilişkilerinin yaşanabileceği ortamlardan biri okul öncesi eğitim kurumlarıdır. Bu bağlamda okul öncesi eğitim kurumlarındaki arkadaşlık ilişkilerinin incelenmesi, arkadaşlıkta ön plana çıkan kavramların, değişkenlerin belirlenmesi gereklidir. Okul öncesi dönem çocuklarının yakın arkadaşlık ilişkilerine yönelik deneyim sahibi olunması, onların gelişimini koruyucu yönde bir değişkendir. Çocukların arkadaşlık ilişkilerine ait bilgilerin ortaya konulması, sosyal yaşamlarının anlaşılmasını sağlayabilecektir. Dolayısıyla okul öncesi dönem arkadaşlığına yönelik araştırmaların arttırılması, konunun detaylı bir şekilde ele alınmasını sağlayabilir, uygulamaya dönük çalışmalara öncülük edebilir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların arkadaşlıklarına yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmanın alt amaçları şu şekildedir:

- Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların en az bir yakın arkadaşının olup olmamasına yönelik görüşleri nedir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklar arasındaki yakın arkadaşlığı belirten özelliklere yönelik görüşleri nedir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin kız çocukların yakın arkadaş tercihlerine yönelik görüşleri nedir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin erkek çocukların yakın arkadaş tercihlerine yönelik görüşleri nedir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların yakın arkadaş kuramamalarının sebeplerine yönelik görüşleri nedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi, araştırmada bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2014). Bu çalışmada da okul öncesi dönem çocuklarının arkadaşlık görünümünün, öğretmen görüşleri doğrultusunda ortaya koyabilmek için tarama yönteminden yararlanılmıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Araştırma ile ilgili olarak Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 09.06.2023 tarihli ve E-57428665-050.01.04-182356 sayılı etik kurul izni bulunmaktadır.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunda, 146 kadın (%94.8) ve 8 erkek (%5.2) olmak üzere toplam 154 öğretmen yer almaktadır. Öğretmenlere ait kişisel bilgiler Tablo 1' de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmenlere ait demografik bilgiler

Değişkenler	f	%
Cinsiyet		
Kadın	146	94.8
Erkek	8	5.2
Toplam	154	100.0
Eğitim durumu		
Ön lisans	17	11.0
Lisans	122	79.2
Yüksek lisans	13	8.4
Doktora	2	1.3
Toplam	154	100.0
Mesleki deneyim		
1-5 yıl	57	37.0
6-10 yıl	41	26.6
11-15 yıl	32	20.8
15 yıl ve üstü	24	15.6
Toplam	154	100.0
Mezuniyet		
Açık öğretim fakültesi	19	12.3
Vakıf üniversitesi	13	8.4
Devlet üniversitesi	122	79.2
Toplam	154	100.0
Çalıştığı okul türü		
Bağımsız anaokulu	61	39.6

İlkokula bağlı anasınıfı	48	31.2
Ortaokula bağlı anasınıfı	19	12.3
Kız meslek lisesi uygulama anaokulu	1	0.6
Özel anaokulu	125	16.2
Toplam	154	100.0

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından oluşturulan formda, cinsiyet, eğitim düzeyi, mesleki deneyim, mezun olduğu okul, çalıştığı okul türü gibi sorular yer almaktadır.

Arkadaşlık Görünümü Öğretmen Görüş Formu

Arkadaşlık Görünümü Öğretmen Görüş Formu, araştırmacılar tarafından bu çalışma için oluşturulmuştur. Formda çocukların yakın arkadaş kriterlerini neye göre seçtiklerine yönelik 4 soru ve her sorunun alt seçenekleri (tüm soru formunda 69 alt seçenek) bulunmaktadır. Form hazırlanırken öncelikle alan yazın taraması sonucunda yedi maddelik soru havuzu oluşturulmuştur. Soru havuzuyla ilgili kapsam geçerliliği doğrultusunda okul öncesi eğitim ve çocuk gelişimi alanlarından biri profesör, bir doçent, iki doktor unvanlı dört akademisyen ile bir doktoralı okul öncesi öğretmeninden görüş alınarak üç madde çıkarılmıştır. Soru formunda belirtilen arkadaşlık kavramının akran ilişkileri gibi daha genel bir kavramla karışmaması adına uzman görüşü doğrultusunda sorularda “yakın arkadaş” ifadesine yer verilmiştir. Dört soruluk form ile ilgili iki kadın bir erkek olmak üzere üç okul öncesi öğretmeni ile pilot uygulamalar yapılmıştır.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinden önce araştırmada kullanılacak ölçme araçları ile ilgili izinler alınmıştır. Araştırma ile ilgili olarak Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 09.06.2023 tarihli ve E-57428665-050.01.04-182356 sayılı etik kurul izni bulunmaktadır. Okul öncesi öğretmenleri, çalışmanın amacı ve ölçme araçlarıyla ilgili bilgilendirilmişlerdir. Katılımcılardan onam formları alınmıştır. Kişisel Bilgi Formu ve Arkadaşlık Görünümü Öğretmen Görüş Formu öğretmenler tarafından doldurulmuştur. Uygulama 15-20 dakika arasında gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 20.0 paket programında frekans ve yüzde şeklinde gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Çalışmadan elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 2. Okul öncesi öğretmenlerine göre sınıftaki her çocuğun en az bir yakın arkadaşı olma durumu

Sınıftaki her çocuğun en az bir yakın arkadaşının olup olmaması	f	%
Evet var	103	66.9
Hayır yok	51	33.1
Toplam	154	100.0

Tablo 2’de görüldüğü üzere öğretmenlerin 103’ü (%66.9) sınıftaki her çocuğun en az bir yakın arkadaşının olduğunu; 51’i (%33.1) sınıftaki her çocuğun yakın arkadaşının olmadığını belirtmiştir.

Tablo 3. Okul öncesi öğretmenlerine göre bir çocuğun diğerinin yakın arkadaşı olduğunu gösteren özellikler

Yakın arkadaşlığı ifade eden özellikler	f	%
Yan yana oturmaları (yemekte, etkinlikte)	110	23.8
Birlikte oyun oynamaları	102	22.1
Etkinlikte onunla grup olmak/eşleşmek istemek	78	16.9
Gelmediği zaman üzülme, neden gelmediğini sormak	77	16.7
Sırada birlikte olmak (önlü arkalı, yan yana)	27	5.8
Eşyalarını paylaşma	20	4.3
Sarılma, öpme gibi sevgi gösterileri	19	4.1
Olumsuz bir durumda birbirlerini koruma	18	3.9
Birbirlerine yardım etme	11	2.4
Toplam	462	100.0

Tablo 3 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerine göre bir çocuğun diğerinin yakın arkadaşı olduğunu gösteren özellikler yemek, etkinlik gibi durumlarda yan yana oturmaları (%23.8); birlikte oyun oynamaları (%22.1); etkinlikte onunla grup olmak/eşleşmek istemek (%16.9); gelmediği zaman üzülme, neden gelmediğini sormak (%16.7); sırada birlikte olmak (%5.8); eşyalarını paylaşma (%4.3); sarılma, öpme gibi sevgi gösterileri (%4.1); olumsuz bir durumda birbirlerini koruma (%3.9); birbirlerine yardım etme (%2.4) olarak belirtilmiştir.

Tablo 4. Okul öncesi öğretmenlerine göre kız çocuklarının yakın arkadaş tercihlerini etkileyen özellikler

Kız çocuklarının yakın arkadaş tercihlerini etkileyen özellikler	f	%
Aynı cinsiyetten olma	119	27.5
Sosyal becerilere (paylaşma, iş birliği, selamlaşma vb.) sahip olmak	93	21.5
Aynı oyunlara ilgi duymak	61	14.1
Dış görünüş (boy, kilo, saç/göz rengi, uzun saç, toka gibi aksesuarlar, renkli/ilgi çekici kıyafet vb.)	35	8.1
Okul dışında görüşmek	23	5.3
Akraba, komşu olmak	19	4.4
Uyumlu bir mizaca sahip olmak	18	4.2
Liderlik	14	3.2
Önceden aynı sınıfa devam etmiş olmak	14	3.2
Diğer çocuklar tarafından sevilme	13	3.0
Oyunlarda kurallara uymak	11	2.5
Öğretmenle olumlu ilişki kurma	10	2.3
Güler yüzlü olmak	10	2.3
Duygusal becerilere (empati, duygularını ifade etme vb.) sahip olmak	8	1.9
Konuşma becerisi	6	1.4
Sınıf kurallarına uymak	4	0.9
Fiziksel becerilere (koşma, atlama, makas tutma, boyama vb.) sahip olmak	3	0.7
Akademik beceriler	1	0.2
Toplam	462	100.0

Tablo 4'de, okul öncesi öğretmenlerine göre kız çocuklarının yakın arkadaş tercihlerini etkileyen özellikler aynı cinsiyetten olma (%27.5); sosyal becerilere sahip olmak (%21.5); aynı oyunlara ilgi duymak (%14.1); dış görünüş (%8.1); okul dışında görüşmek (%5.3); akraba, komşu olmak (%4.4); uyumlu bir mizaca sahip olmak (%4.2); liderlik (%3.2); önceden aynı sınıfa devam etmiş olmak (%3.2); diğer çocuklar tarafından sevilme (%3.0); oyunlarda kurallara uymak (%2.5); öğretmenle olumlu ilişki kurma (%2.3); güler yüzlü olmak (%2.3); duygusal becerilere sahip olmak (%1.9); konuşma becerisi

(%1.4); sınıf kurallarına uymak (%0.9); fiziksel becerilere sahip olmak (%0.7); akademik beceriler (%0.2) olarak belirtilmiştir.

Tablo 5. Okul öncesi öğretmenlerine göre erkek çocuklarının yakın arkadaş tercihlerini etkileyen özellikler

Erkek çocuklarının yakın arkadaş tercihlerini etkileyen özellikler	f	%
Aynı cinsiyetten olma	110	23.8
Aynı oyunlara ilgi duymak	71	15.4
Liderlik	46	10.0
Sosyal becerilere (paylaşma, iş birliği, selamlaşma vb.) sahip olmak	42	9.1
Okul dışında görüşmek	39	8.4
Fiziksel becerilere (koşma, atlama, makas tutma, boyama vb.) sahip olmak	32	6.9
Akraba, komşu olmak	23	5.0
Uyumlu bir mizaca sahip olmak	19	4.1
Önceden aynı sınıfa devam etmiş olmak	18	3.9
Oyunlarda kurallara uymak	17	3.7
Diğer çocuklar tarafından sevilme	15	3.2
Konuşma becerisi	11	2.4
Dış görünüş (boy, kilo, saç/göz rengi, uzun saç, toka gibi aksesuarlar, renkli/ilgi çekici kıyafet vb.)	6	1.3
Sınıf kurallarına uymak	5	1.1
Öğretmenle olumlu ilişki kurma	2	0.4
Güler yüzlü olmak	2	0.4
Duygusal becerilere (empati, duygularını ifade etme vb.) sahip olmak	2	0.4
Akademik beceriler	2	0.4
Toplam	462	100.0

Tablo 5'e göre, okul öncesi öğretmenlerine göre erkek çocuklarının yakın arkadaş tercihlerini etkileyen özellikler aynı cinsiyetten olma (%23.8); aynı oyunlara ilgi duymak (%15.4); liderlik (%10.0); sosyal becerilere sahip olmak (%9.1); okul dışında görüşmek (%8.4); fiziksel becerilere sahip olmak (%6.9); akraba, komşu olmak (%5.0); uyumlu bir mizaca sahip olmak (%4.1); önceden aynı sınıfa devam etmiş olmak (%3.9); oyunlarda kurallara uymak (%3.7); diğer çocuklar tarafından sevilme (%3.2); konuşma becerisi (%2.4); dış görünüş (%1.3); sınıf kurallarına uymak (%1.1); öğretmenle olumlu ilişki kurma (%0.4); güler yüzlü olmak (%0.4); duygusal becerilere sahip olmak (%0.4); akademik beceriler (%0.4) olarak belirtilmiştir.

Tablo 6. Okul öncesi öğretmenlerine göre çocukların yakın arkadaşlık kuramamalarının sebepleri

Çocukların yakın arkadaşlık kuramamalarının sebepleri	f	%
Sosyal becerileri (paylaşma, iş birliği, selamlaşma vb.) sıklıkla göstermemek	92	19.9
Aynı cinsiyetten olmamak	55	11.9
Uyumlu bir mizaca sahip olmamak	50	10.8
Daha önce kavga etmiş olmak/anlaşmazlık yaşamış olmak	43	9.3
Oyunlarda kurallara uymamak	43	9.3
Duygusal becerileri (empati, duygularını ifade etme vb.) sıklıkla göstermemek	27	5.8
Diğer çocuklar tarafından sevilmemek	23	5.0
Akıcı konuşma becerisinin olmaması	21	4.5
Birlikte oyun oynamamak/aynı oyun grubunda yer almamak	20	4.3
Liderlik özelliklerinin olmaması	17	3.7
Sınıf kurallarına uymamak	16	3.5
Fiziksel becerilerdeki (koşma, atlama, makas tutma, boyama vb.) yetersizlik	13	2.8
Dış görünüş (boy, kilo, gözlük takma, diş teli takma, kıyafet vb.)	8	1.7

Okul dışında görüşmemek	8	1.7
Akademik becerilerdeki yetersizlik	8	1.7
Önceden aynı sınıfa devam etmiş olmamak	7	1.5
Öğretmenle olumlu ilişki kurmamak	6	1.3
Güler yüzlü olmamak	3	0.6
Akraba, komşu olmamak	2	0.4
Toplam	462	100.0

Tablo 6'da, okul öncesi öğretmenlerine göre çocukların yakın arkadaşlık kuramamalarının sebepleri sosyal becerileri sıklıkla göstermemek (%19.9); aynı cinsiyetten olmamak (%11.9); uyumlu bir mizaca sahip olmamak (%10.8); daha önce kavga etmiş olmak/anlaşmazlık yaşamış olmak (%9.3); oyunlarda kurallara uymamak (%9.3); duygusal becerileri sıklıkla göstermemek (%5.8); diğer çocuklar tarafından sevilmemek (%5.0); akıcı konuşma becerisinin olmaması (%4.5); birlikte oyun oynamamak/aynı oyun grubunda yer almamak (%4.3); liderlik özelliklerinin olmaması (%3.7); sınıf kurallarına uymamak (%3.5); fiziksel becerilerdeki yetersizlik (%2.8); dış görünüş (%1.7); okul dışında görüşmemek (%1.7); akademik becerilerdeki yetersizlik (%1.7); önceden aynı sınıfa devam etmiş olmamak (%1.5); öğretmenle olumlu ilişki kurmamak (%1.3); güler yüzlü olmamak (%0.6); akraba, komşu olmamak (%0.4) olarak belirtilmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Okul öncesi dönem çocuklarının arkadaşlıklarına yönelik öğretmenlerin görüşlerinin ele alındığı araştırmanın bulgularına göre çocukların çoğunluğunun sınıfta en az bir yakın arkadaşı bulunmaktadır. Okul öncesi öğretmenleri, bir çocuğun diğerinin yakın arkadaşı olduğunu gösteren dokuz özellik ifade etmişlerdir. Bu özelliklerden ilk üçü, yemek, etkinlik gibi durumlarda yan yana oturma, birlikte oyun oynama, etkinlikte onunla grup olmak eşleşmek istemektir. Okul öncesi öğretmenleri, cevapları ile küçük çocukların yakın arkadaşlıklarında birlikte olma, oyun, bağlılık (gelmediği zaman üzülme, sormak), paylaşma, sevgi, koruma, yardım etme, destek olma kavramlarına dikkat çekmişlerdir. Sebanc vd., (2007) çalışmasında, yakın arkadaşlığın unsurları içerisinde destek, eşlik etme, ayrıcalık gibi unsurların olduğunu ve bu özelliklerle akran ilişkilerinde farklı bir etkileşim türü olabildiği belirtilmiştir. Anderson ve Fowers (2020), bu çalışmanın bulgusunu destekleyen bir görüşle arkadaşlıkta samimiyet ve memnuniyetin bulunduğunu belirtmişlerdir. Hall (2012) konu ile ilgili çalışmasında, arkadaşlıklarla ilgili beklentilerde, birlikte neşeli vakit geçirme, karşılıklılık (anlayış ve duygusal destek), yardım etme ve destek olmada gönüllülük, benzerlik (davranış, etkinlik, ilgi), paylaşma, dış görünüş (sağlıklı olma, ilgi çekici olma) unsurlarının ön plana çıktığını ifade etmiştir. Bu çalışmada da okul öncesi öğretmenleri, çeşitli şekillerde (yan yana oturma, etkinlikte eşleşme) bir arada olma, ortak ilgileri doğrultusunda vakit geçirme, bağlılık, paylaşma gibi unsurlara dikkat çekerek benzer bulgular ifade etmişlerdir.

Öğretmenler, kız çocuklarının yakın arkadaş tercihlerinde on sekiz değişkenin rol oynayabileceğini belirtmişlerdir. En çok ifade edilen ilk üç değişken, aynı cinsiyetten olma, sosyal becerilere sahip olma ve aynı oyunlara ilgi duymak olmuştur. En az ifade edilen üç değişken, sınıf kurallarına uymak, fiziksel ve akademik becerilere sahip olmak şeklinde ifade edilmiştir. Bunların yanı sıra dış görünüş, okul dışında görüşmek, akraba, komşu olmak, uyumlu mizaç, liderlik, aynı sınıfa devam etmek, akranları tarafından sevilme, oyun ve sınıf kurallarına uymak, öğretmenle olumlu ilişki kurmak, güler yüzlü olmak, duygusal beceriler ile konuşma becerisine sahip olma değişkenleri de belirtilmiştir. Öğretmenlere göre erkek çocukların yakın arkadaş tercihlerinde on sekiz değişken rol oynamaktadır. Bu değişkenlerden en çok ifade edilen ilk üçü, aynı cinsiyetten olma, aynı oyunlara ilgi duymak ve liderlik olmuştur. En az ifade edilen değişkenler, öğretmenle olumlu ilişki kurma, güler yüzlü olmak, duygusal ve akademik becerilerdir. Bunların yanı sıra sınıf kurallarına uymak, fiziksel ve akademik becerilere sahip olmak ifade edilmiştir. Bunların yanı sıra sosyal becerilere sahip olmak, okul dışında görüşmek, fiziksel beceriler, akraba, komşu olmak, uyumlu mizaç, aynı sınıfa devam etmek, oyun kurallarına uymak, akranları tarafından sevilme, konuşma becerisi, dış görünüş, sınıf kurallarına

uymak değişkenleri de belirtilmiştir. Araştırmada, öğretmen görüşlerine göre kız ve erkeklerin yakın arkadaş tercihinde aynı cinsiyetten olma ve aynı oyunlara ilgi duyma değişkenleri ortak iken kızlar sosyal becerileri, erkekler liderliği karşı cinsiyetteki akranlarına göre daha çok önemsemektedirler. Kızların yakın arkadaşlıkta en az tercih ettiği değişkenler, sınıf kurallarına uymak, fiziksel ve akademik becerilere sahip olma iken erkeklerin en az tercih ettikleri değişkenler ise öğretmenle olumlu ilişki kurma, güler yüzlü olmak, duygusal ve akademik becerilerdir. Görüldüğü gibi iki cinsiyette, yakın arkadaş tercihinde genel olarak benzerlik bulunmaktadır. Sebanc vd., (2007) araştırmasında, olumlu sosyal davranışların arkadaşlık ilişkisi açısından kız gruplarında erkeklere göre daha çok avantaj sağlayabileceğini, kızların olumlu sosyal davranışları erkeklere göre daha çok önemseyebileceğini ifade etmiştir. Bu araştırmada da kız çocuklarının yakın arkadaş tercihlerinde ilk üç sırada sosyal beceriler yer almaktadır. Bu bağlamda iki çalışmanın bulguları benzerlik göstermektedir. İki cinsiyetteki çocuklar, yakın arkadaşlık tercihlerinde aynı cinsiyette olma ve aynı oyunları oynama şeklinde ortak özellikleri önemsemektedirler. Kızlar ve erkeklerin aynı cinsiyetten yakın arkadaş seçimleri, arkadaşlık ilişkilerindeki benzerlik kavramı ile açıklanabilir. Byrne (1971), kişinin kendisine benzeyen kişileri tercih etme eğiliminde olduğunu, bu benzerliğin deneyim, değerler ve tutumlarda yakınlığı, anlayışı, duygusal desteği sağlayabileceğini ifade etmiştir. Afshordi ve Liberman (2020), 3-6 yaş arası çocuklarla 1970 ve 1980'lerde görüşme yöntemine dayalı araştırmaları derledikleri çalışmada, küçük çocukların arkadaşlık ilişkilerinde yakınlık, olumlu sosyal davranışlara dayalı etkileşim ve benzerliğin öne çıkan özellikler olduğunu ifade etmiştir. Arkadaşlığın tanımında sıklıkla vurgulanan özellikler arasında karşılıklı tercih, keyif, hoş vakit geçirme, ortak ilgiler, sadakat ve güven yer almaktadır (Meyer ve Ostrosky, 2014). Selman (1981), yaş gruplarına göre arkadaşlık ilişkilerini incelediği çalışmasında, 4-12 yaş grubu çocukların arkadaşlıklarında ortak ilgilerin ve iş birliğinin ön plana çıktığını vurgulamıştır. Bu araştırmanın bulgularında, kız çocukların arkadaş tercihinde üçüncü sırada sosyal beceriler, erkek çocuklarda ise liderliğin yer aldığı görülmektedir. Arkadaşlık ilişkilerinde, liderlik açısından cinsiyetler arasında farklılığın olduğuna ilişkin Mawson (2010)'un araştırmasında da benzer bir bulgu ortaya konulmuştur. Mawson (2010), araştırmasında erkek çocuklarının oyunlar sırasında kız çocuklara göre daha çok liderlik rolü sergilediği belirlemiştir. Vial ve Cimpian (2023), 5-10 yaş arası 492 çocuk ile yaptıkları araştırmada, kız çocukların erkeklere göre liderlik özelliği gösteren akranlarından daha az sosyal destek beklediklerini ve liderlikle daha az ilgilendiklerini belirlemiştir. Bu bağlamda, erkek çocuklarının kız çocuklara göre sosyal ilişkilerinde liderlik rolüne daha çok önem verdiği söylenebilir. Ayrıca alan yazındaki bilgiler ve bu araştırmanın sonuçlarının benzerlik taşıdığı ifade edilebilir.

Öğretmenler, çocukların yakın arkadaşlık kuramamaları ile ilgili on dokuz değişken belirtmişlerdir. En çok ifade edilen ilk üç değişken, sosyal becerileri sıklıkla göstermemek, aynı cinsiyetten olmama, uyumlu bir mizaca sahip olmamak iken en az ifade edilen üç değişken öğretmenle olumlu ilişki kurmamak, güler yüzlü olmamak, akraba/komşu olmamaktır. Bunların yanı sıra daha önce kavga etmiş olmak anlaşmazlık yaşamış olmak, oyunların kurallarına uymamak, duygusal becerilere sahip olmamak, akranları tarafından sevilmemek, akıcı konuşma becerisinin olmaması, akranlarla oyun oynamamak, liderlik özelliklerinin olmaması, sınıf kurallarına uymamak, fiziksel becerilerdeki yetersizlik, dış görünüş, okul dışında görüşmemek, akademik becerilerdeki yetersizlik, önceden aynı sınıfa devam etmiş olmamak unsurlarının da yakın arkadaşlık kuramamayı etkileyen unsurlar olduğu ifade edilmiştir. Öğretmen görüşlerinde sosyal becerilere sahip olmamak yakın arkadaşlık kuramamada ilk sıradaki değişken olarak belirtilmiştir. Alan yazındaki bilgiler bu bulguyu destekler niteliktedir. Örnek olarak Gest, Graham-Bermann ve Hartup (2001), araştırmasında arkadaşlık ile olumlu sosyal davranış arasında ilişki bulunduğunu ve olumlu sosyal davranışların akranlar tarafından sevilip/sevilmemeyi belirleyebildiğini ifade etmişlerdir. Shin, Ryan ve North (2019), çocukların yardımsever ve destekleyici olan, olumlu sosyal davranışları sıklıkla gösteren akranlarını arkadaş olarak seçtiklerini ifade etmiştir. Çocukların yakın arkadaşlığını etkileyen bir diğer değişkenin aynı cinsiyetten olmamak olduğu ifade edilmiştir. Alan yazındaki çeşitli kaynaklarda (Afshordi ve Liberman, 2020; Hall, 2012), benzerliğin küçük çocukların arkadaşlık tercihini etkileyen bir değişken olduğu ifade edilmiştir. Lin ve Jiang (2023), uyumlu mizaç özelliğinin, arkadaşlığın kalitesi ile ilişkili olduğunu belirterek, mizacın arkadaşlığı etkileyebilecek bir değişken olduğuna dikkat çekmiştir. Görüldüğü üzere bu araştırmanın bulguları ile alan yazındaki çeşitli bilgiler tutarlılık göstermektedir.

Araştırmanın bulguları, öğretmenlerin okul öncesi çocuklarının arkadaşlık ilişkilerine ilişkin gözlemlerinin alan yazınla örtüştüğünü ortaya koyduğu için öğretmenlerin çocukların arkadaşlık

ilişkilerinin dinamiklerinin farkında olduğu söylenebilir. Nitekim öğretmenler, arkadaşlık ilişkilerinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadırlar. Buysse, Goldman ve Skinner (2003), araştırmalarında öğretmenlerin küçük çocukları arkadaşlık ilişkilerini geliştirme adına serbest oyun zamanından yararlandıkları, çocukların arkadaşlık ilişkilerini kurmalarına izin verdikleri ve arkadaşlar arasındaki oyunları destekleyen stratejilere başvurabildiklerini ve bu stratejilerin arkadaşlık ilişkilerini destekleyebildiğini belirtmiştir.

Araştırmanın bulguları doğrultusunda, öğretmen görüşlerine dayalı olarak küçük çocukların sosyal ilişkilerinde yakın arkadaş kavramının yer alabildiği belirlenmiştir. Bununla birlikte okul öncesi dönem çocukları yakın arkadaşlıklarında çeşitli durumlarda yan yana oturma, birlikte oyun oynama, etkinlikte grup olma/eşleşme gibi durumlara önem vermektedirler. Kız çocukları, arkadaş tercihlerinde aynı cinsiyetten olma, sosyal becerilere sahip olma ve aynı oyunlara ilgi duyma; erkekler ise aynı cinsiyetten olma, aynı oyunlara ilgi duyma ve liderlik unsurlarını göz önünde bulundurmaktadır. Öğretmen görüşlerine göre küçük çocuklar, sosyal becerileri sıklıkla göstermeyen, aynı cinsiyetten olmayan, uyumlu bir mizaca sahip olmayan akranları ile arkadaşlık ilişkileri geliştirmeyi tercih etmektedir. Bulgular, alan yazındaki çeşitli bilgilerle örtüşmekle birlikte küçük çocukların arkadaşlık ilişkilerinde rastgele değil tercihlere dayalı, bilinçli seçimlerin rol oynayabileceğini göstermektedir. Bu doğrultuda, okul öncesi dönem çocuklarının arkadaşlık ilişkilerinin kendi içinde çeşitli dinamiklere sahip olduğu söylenebilir. Dolayısıyla küçük çocukların arkadaşlık ilişkilerine yönelik araştırmaların artırılması, ilişkileri etkileyen değişkenlerin, arkadaşlığın etkilerinin ortaya konulması açısından önem taşımaktadır. Araştırmanın sınırlılıkları ve bulguları doğrultusunda, konu ile ilgili farklı değişkenlerin ele alındığı çalışmalar gerçekleştirilebilir. Öğretmen görüşlerinin yanı sıra çocukların görüşleri, gözlem gibi farklı tekniklerle okul öncesi dönemdeki arkadaşlıklara yönelik bilgi elde edilebilir. Okul öncesi dönem arkadaşlık ilişkilerine yönelik ölçme araçları geliştirilebilir. Boylamsal çalışmalar ile yaşamın ilk yıllarındaki arkadaşlığın sonraki yıllardaki etkileri ele alınabilir. Okul öncesi öğretmenlerine, arkadaşlık ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik hizmet içi eğitimler verilebilir. Anne-babalar, çocuklarının arkadaşlık ilişkilerinin gelişimi ve nasıl destekleneceğine yönelik bilgilendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Afshordi, N., & Liberman Z. (2020). Keeping friends in mind: Development of friendship concepts in early childhood. *Social Development*, 30(2), 331-342.
- Anderson, A. R., & Fowers, B. J. (2020). An exploratory study of friendship characteristics and their relations with hedonic and eudaimonic well-being. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(1), 260-280. <https://doi.org/10.1177/0265407519861152>.
- Bagwell, C. L. (2023). Friendships. *Encyclopedia of Child and Adolescent Health*, 3, 62-74. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-818872-9.00120-5>.
- Bagwell, C. L., & Bukowski, W. M. (2018). Friendship in childhood and adolescence: Features, effects, and processes. In W. M. Bukowski, B. Laursen, & K. H. Rubin (Eds.), *Handbook of peer interactions, relationships, and groups* (pp. 371-390). Guilford Press.
- Bowker, J. C., & Weingarten, J. (2022). Temporal approaches to the study of friendship: Understanding the developmental significance of friendship change during childhood and adolescence. *Advances in Child Development and Behavior*, 63, 249-272. <https://doi.org/10.1016/bs.acdb.2022.04.005>
- Bukowski, W. M., Pizzamiglio, M. T., Newcomb, A. F. & Hoza, B. (1996). Popularity as an Affordance for Friendship: The Link between Group and Dyadic Experience. *Social Development*, 5(2):189-202. doi:10.1111/j.1467-9507.1996.tb00080.x
- Buysse, V., Goldman, B. D., & Skinner, M. L. (2003). Friendship for mation in inclusive early childhood classrooms: what is the teacher's role? *Early Childhood Research Quarterly* 18, 485-501.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri (17. Baskı)*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Byrne, D. (1971). *The Attraction Paradigm*. Academic Press.
- Fiske, A. P. (1992). The four elementary forms of sociality: framework for a unified theory of social relations. *Psychological Review*, 99(4), 689-723.
- Flynn, M. A., Everett, J. W., & Whittinghill, D. (2016). The impact of a living learning community on first-year engineering students. *Eur. J. Eng. Educ.* 41, 331-341. doi: 10.1080/03043797.2015.1059408.
- Gest, S. D., Graham-Bermann, S. A., & Hartup, W. W. (2001). Peer Experience: Common and Unique Features of Number of Friendships, Social Network Centrality, and Sociometric Status. *Social Development*, 10 (1), 23-40.
- Hall, J. A. (2012). Friendship standards: The dimensions of ideal expectations. *Journal of Social and Personal Relationships*, 29 (7), 884-907. <https://doi.org/10.1177/0265407512448274>.
- Hartup, W. W. (1992). Friendships and their developmental significance. In H. Mc Garle (Ed.), *Childhood Social Development: Contemporary Perspectives* (pp. 175-205). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Irvin, D., W., Luo, Y., Huffman, J. M., Grasley-Boy, N., Rous, B., & Hansen, J. H. L. (2021). Capturing talk and proximity in the classroom: Advances in measuring features of young children's friendships. *Early Childhood Research Quarterly*, 57, 102-109.
- Jukert, P., & Leszczensky, L. (2023). Friendships. *Reference Module in Neuro science and Biobehavioral Psychology*, <https://doi.org/10.1016/B978-0-323-96023-6.00034-8>.
- Khalifaoui, A., Garcia Carrion, R. & Anabo, I. F. (2023). Supporting children's friendship stability in a culturally diverse school with a dialogic approach: A casestudy. *Learning, Culture and Social Interaction*, 41, 100737.
- Kupersmidt, J. B., & Coie, J. D. (1990). Preadolescent Peer Status, Aggression, and School Adjustment as Predictors of Externalizing Problems in Adolescence. *Child Development*, 61(5), 1350-1362
- Ladd, G. W. (2005). *Children's peer relations and social competence: A century of progress*. New Haven, Connecticut: Yale University Press.
- Ladd, G. W., & Troop-Gordon, W. (2003). The role of chronic peer difficulties in the development of children's psychological adjustment problems. *Child Development*, 74(5), 1344-1367.
- Lin, C., & Jiang, X. (2023). The Role of Personality Traits and Values in Perceived Friendship Quality: The Dyadic Approach. *Intech Open*. doi: 10.5772/intechopen.107867.
- Mashburn, A. J., Hamre B. K., Downer J. T., & Pianta R. C. (2006). Teacher and classroom characteristics associated with teachers' ratings of prekindergartners' relationships and behaviors. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 24(4), 367-380.
- Mawson, B. (2010). Gender and leadership styles in children's play. *Australasian Journal of Early Childhood*, 35(3), 115-123.
- Meyer, L. E., & Ostrosky, M. M. (2014). Measuring the friendships of young children with disabilities: A review of the literature. *Topics in Early Childhood Special Education*, 34(3), 186-196. <https://doi.org/10.1177/0271121413513038>.

- Osher, D., Cantor, P., Berg, J., Steyer, L., & Rose, T. (2020). Drivers of human development: How relationships and context shape learning and development. *Applied Developmental Science, 24*(1), 6-36. <https://doi.org/10.1080/10888691.2017.1398650>.
- Overton, S., & Rausch, J. L. (2002). Peer relationships as support for children with disabilities: An analysis of mothers' goals and indicators for friendship. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities, 17*(1), 11-29.
- Parker, J. G., Rubin, K. H., Price, J., & DeRosier, M. (1995). Peer relationships, child development, and adjustment: A developmental psychopathology perspective. In D. Cicchetti & D. Cohen (Eds.), *Development and psychopathology: Vol. 2: Risk, disorder, and adaptation* (pp. 96-145). New York: Wiley.
- Poulin, F., & Chan, A. (2010). Friendship stability and change in childhood and adolescence. *Developmental Review, 30*(3), 257-272. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2009.01.001>
- Rubin, K. H., Bukowski, W., & Parker, J. G. (1998). Peer interactions, relationships, and groups. In W. Damon & N. Eisenberg (Ed.), *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development* (pp. 619-700). John Wiley & Sons, Inc..
- Sebanc, A. M. (2003). The friendship features of preschool children: links with prosocial behavior and aggression. *Social development, 12*(2), 249-268.
- Sebanc, A. M., Kearns, K. T., Hernandez, M. D., & Galvin, K. B. (2007). Predicting having a best friend in young children: individual characteristics and friendship features. *The Journal of Genetic Psychology, 168*(1), 81-95.
- Selman, R. L. (1981). The child as a friendship philosopher. In S. R. Asher, & J. M. Gottman (Eds.), *The development of children's friendships* (pp. 242-272). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Shin, H., Ryan, A. M., & North, E. (2019). Friendship processes around prosocial and aggressive behaviors: The role of teacher-student relatedness and differences between elementary-school and middle-school classrooms. *Merrill-Palmer Quarterly, 65*(2), 232-263. <https://doi.org/10.13110/merrpalmquar1982.65.2.0232>.
- Stone, L. L., Giletta, M., Brendgen, M., Otten, R., Engels, R. C. M. E., & Janssens, J. M. A. M. (2013). Friendship similarities in internalizing problems in early childhood. *Early Childhood Research Quarterly, 28*, 210-217.
- Vial, A. C., & Cimpian, A. (2023). *Gender differences in children's reasoning about and motivation to pursue leader shiproles. Sex Roles* (in press). https://www.researchgate.net/publication/374192873_Gender_Differences_in_Children's_Reasoning_About_and_Motivation_to_Pursue_Leadership_Roles.

EXTENDED SUMMARY

Friendships in the preschool period are the first type of close and voluntary relationships shared with peers (Bagwell and Bukowski, 2018). Friendship relationships in the preschool period are also considered as a basic developmental task (Rubin et al., 1998). Bagwell (2023) states that children love spending time with their friends, and the times and things they do with friends will have a place in the child's thoughts.

In today's life conditions, preschool education institutions are one of the settings where preschool period aged children can experience their friendship relations. With this respect, examining friendship relations in preschool education institutions and identifying the prominent concepts and variables concerning these friendships is crucial. When preschool period children are experienced in friendship relationships, then this a protective variable concerning their development. Underlining information

about children's friendship relationships will ensure understanding their social lives. Thus, increasing the number of researches on preschool period friendships can enable examining the subject in detail and can pioneer studies that are implementation oriented. With this respect, the purpose of the research is to examine preschool teacher opinions concerning the friendships of children. The sub-purposes of the research are:

What are preschool teacher opinions on whether or not children have at least one close friend?

What are preschool teacher opinions on the features determining close friendship among children?

What are preschool teacher opinions on close friendship preferences of girls?

What are preschool teacher opinions on close friendship preferences of boys?

What are preschool teacher opinions on the reasons why children fail to develop close friendships?

The screening method was used in the research to identify specific features of a group. The study group of the research consists of 146 females and 8 males making a total of 154 teachers. 17 teachers have associate's degree, 122 have graduate degree, 13 have postgraduate degree and 3 have doctoral degree. 57 teachers have 1-5 years seniority; 41 have 6-10 years seniority; 32 have 11-15 years seniority and 24 have more than 15 years seniority. 61 teachers work in an independent preschool, 48 work in a nursery class of a primary school and 19 work in a nursery class of a secondary school. The personal information form and the Friendship Features Teacher Opinion Form were used as data collection tools of the research. The personal information form was developed by the researchers and consists of questions related to the gender, educational background, professional seniority, school of graduation of teachers and type of school they work in. The Friendship Features Teacher Opinion Form was developed by the researchers to be used in this study. The form consists of 4 questions related to how they determine their close friendship criteria and each question has sub-options (69 options in the whole question form). One professor, one associate professor, four scholars two of which have doctoral degree and one preschool teacher with a doctoral degree in the fields of preschool education and child development were resorted to for the content validity of the form. The final draft of the form was filled in by the teachers during the interviews in about 15-20 minutes. Data analysis was conducted through the SPSS 20.0 software by stating frequency and percentage values.

According to the research findings, the majority of the children have at least one close friend in the classroom. Preschool teachers underline that there are nine factors which show that a child is a close friend of the other child. The first three of these features are sitting side-by-side when eating or during activities, playing together, wanting to be a group/partners in an activity. In their answers, preschool teachers emphasize the concepts of being together, games, attachment (being sad when the peer is absent, asking for the peer), sharing, love, protecting, helping, supporting concerning the close friendship relations of young children. In addition, in their close friendship relations young children attach importance to factors such as sitting side-by-side, playing together, being a group/partners in an activity.

Teachers state that there can be eighteen variables effective in close friendship preferences of girls. The most stated three variables are being the same gender, having social skills and being interested in the same games. The least stated three variables are obeying classroom rules, having physical and academic skills. Teachers state that there can be eighteen variables effective in close friendship preferences of boys. The most stated three variables are being the same gender, being interested in the same games and having leadership features. The least stated variables are having positive relations with the teacher, being cheerful, having emotional and academic skills. Teachers underline nineteen variables related to why children fail in developing close friendships. The most stated three variables are failing to generally display social skills, not being the same gender, not having an adaptive nature; the least stated three variables are failing to develop positive relations with the teacher, not being cheerful and not being relatives/neighbours.

Because research findings indicate that teacher observations on preschool period children's friendship relations are in line with the literature, it can be asserted that teachers are aware of the dynamics of the children's friendship relations. While findings are in line with various information of the literature, they also indicate that rather than random, preference based and deliberate selections can play a role in the friendship relationships of young children. With this respect, it can be stated that friendship relationships of preschool period children have various dynamics. Thus, increasing the number of researches on young children's friendship relations is crucial for underlining variables which affect relationships and the effects of friendship relations. Studies examining the subject through different variables can be conducted based on the limitations and findings of this research. Information on preschool period friendship can be gathered through different techniques such as children opinions and observation along with teacher opinions. Measurement tools oriented to preschool period friendship relations can be developed. The effects of early friendships on future years can be examined through longitudinal studies. In service training can be provided for preschool teachers to enhance friendship relations.